

at Friskolerne vare de velstillede Skoler, men deri tager han fejl. Jeg skal meddele en statistisk Oplysning, jeg har indhentet hos Friskoleforeningens Formand. Den viser, at der her i Landet for Øjeblikket er 986 Gaardmænd, der sende deres Børn i Friskole, 776 Husmænd, 540 Arbejdere, 383 handlende o. lign. og 656 Haandværkere. Medens der altsaa kun er 986 Gaardmænd, hvis Børn søge Friskolen, søges denne for Øjeblikket af 2,355 Husmænds, Haandværkeres, Arbejderes, handlendes og andre med dem ligestillede Børn. Saa det ærede Medlem har ikke nogen Ret til at paastaa, at Friskolen er en Skole for de velstillede. Ved Udgangen af 1907 var der i de Friskoler, hvorom der foreligger Oplysning, 1,473 Børn fra Hjem, som man kan kalde bemidlede, og 2,665 Børn fra Hjem, der maa anses for mindre bemidlede, 1,773 Børn fra ubemidlede Hjem og 370 Børn, der havde fri Undervisning, saa at ogsaa denne statistiske Oplysning viser, at det ærede Medlem har Ret, naar han paastaar, at Friskolen er en Skole for Gaardmænd og bemidlede. Friskolen har netop den Fortjeneste, at den har aabnet sin Dør lige saa godt for mindre bemidlede og ubemidlede som for bemidlede Folks Børn, og naar man forhøjer det Bidrag, Staten yder til den, vil det blive endnu lettere end hidtil for ubemidlede Forældre at sætte deres Børn i de private Skoler, om de maatte finde Anledning dertil.

Et Hovedspørgsmaal, som er fremdraget baade af Socialdemokraternes Ordfører og af det ærede Medlem for Svinninge, er, hvem der skal betale de forøgede Udgifter, denne Lov medfører. Der vil det maaske være i ærede Medlemmers Erindring, at jeg ved første Behandling principalt hævdede det Standpunkt, at Staten burde afholde de forøgede Udgifter ifølge denne Lov, men ved den Forhandling, der har været ført baade i Udvalget og med Ministeren, er jeg bleven klar over, at denne Fordring ikke kan gennemføres. Derfor har jeg været med til at gaa den Mellemvej, som Flertallet foreslaar, nemlig at det bliver Staten, der overtager Merudgiften ved de to første Alderstiller til Købstadskolens Lærere og Lærerinder, og at det bliver Statskassen, der kommer til at refundere Landkommunerne Halvdelen af de ordinære Forhøjelser i Grundlønnen. Det vil medføre en betydelig Besparelse for Kommunerne, idet de spare, ikke, som der staar i Tabellen over de finansielle Følger af dette Lovforslag,

500,000 Kr., men 550,000 Kr., naar vi regne de 50,000 Kr. med, der opføres under § 6, og som Staten refunderer til Amtsfondene, for at Amtsskoleraadene kunne uddele de Penge igen til de Kommuner, som enten ere særlig trængende eller maa betale de ekstra Forhøjelser, der skulle til for at naa op til de normerede Normallønninger. Jeg mener, det kan forsvares, at man deler de forøgede Udgifter mellem Stat og Kommune.

Det ærede Medlem for Fakse (Stauning) var noget betænkelig ved, at Bykommunerne efter hans Formening fik alt for høje Udgifter til Lærerlønninger. Jeg skal gøre opmærksom paa, hvad han maaske har glemt, at han selv har været med til at stille Ændringsforslaget Nr. 2, der forhøjer Begyndelseslønnen til Lærere i Kommunen med 100 Kr. til hver. Naar det ærede Medlem er med til at forhøje Udgiften for Købstadlærerne og Lærerinderne, er det ikke rigtig klædeligt, at han bagefter bebrejder os andre, at vi ere gaaede med til denne Forhøjelse. For øvrigt tror jeg, at saaledes som Forholdet var tidligere mellem Købstad- og Landkommune, bleve Landkommunerne fordelte ved Fordelingen af Statstilskuddene. Jeg mener, at naar denne Lov vedtages i den Skikkelse, hvori den er indstillet af Flertallet, vil Statens Forhold til Land- og Købstadkommunerne blive bedre reguleret, end Tilfældet hidtil har været.

Naar Socialdemokraterne have villet, at man skulde indføre en helt ny Lønningsmaade, glæder det mig, at de ikke have stillet Forslag derom, men kun i Betænkningen indført deres Bemærkninger i saa Henseende. Det er efter min Formening et ret pudsigt Resultat, man vilde komme til, dersom man skulde følge Socialdemokraterne i den Plan, de have skitseret i Udvalgets Betænkning. Socialdemokraterne have ønsket, at Kommunerne skulde afholde Udgifterne til Skolebygninger, Materiel, Brændsel, Belysning, Rengøring o.l. samt tillige for Landkommunernes Vedkommende anskaffe anordningsmæssige Lærerboliger med Have. Og saa skulde der endvidere fastsættes en Grundløn for Lærere og Lærerinder saaledes, at Landkommunerne skulde betale en Grundløn aarlig af 1,200 Kr. til hver Lærer og Lærerinde, Købstadkommunerne 1,600 Kr. og København samt Frederiksberg 1,800 Kr. Midlerne skulde komme ind ved, at Landkommunerne for hvert Barn, der søger Folkeskolen — ikke for hvert undervisningspligtigt Barn — skulde udrede 75 Øre pr. egentlig Un-